

(i) Printed Pages : 4

9

Roll No.

(ii) Questions : 5

Sub. Code :

1	0	6	6	4
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	2
---	---	---	---

NEP U.G. Common-Value Added Course 2nd Semester
(2056)

ECONOMICS (In all Mediums)

Paper : Introduction to Environmental Economics

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 45

Note :- Attempt **three** questions in all. The first question is compulsory comprising **eight** short answer type questions and the candidates are required to attempt any **five** questions. Rest of the paper contains two units comprising long questions. Each unit contains **two** questions and the candidates are required to attempt **one** question from each unit.

1. Attempt any **five** of the following short answer type questions:
 - (1) Can we manage externalities with taxes?
 - (2) Explain briefly how does consumerism impact the environment.
 - (3) How externalities can be managed with subsidies?
 - (4) What are the common property resources?
 - (5) What are the Public goods?
 - (6) What are the environmental ethics?
 - (7) Explain the issue of waste management.
 - (8) What is sustainable development? 5×3=15

UNIT—I

2. Critically examine the concept of environmental externalities in production and consumption, explaining why they lead to significant market failures. 15
3. Explain the Coase theorem in detail. Also give the limitations of Coase theorem. 15

UNIT—II

4. Discuss in detail the Environment Protection Act 1986. Evaluate its effectiveness in addressing industrial pollution and resource management. 15
5. How do the issues of open access and public good problems contribute to pollution and resource degradation? What economic mechanisms can effectively address these issues? 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल तीन प्रश्न करें। पहला प्रश्न अनिवार्य है जिसमें आठ लघु उत्तर प्रकार के प्रश्न हैं और उम्मीदवारों को किन्हीं पाँच प्रश्नों का उत्तर देना है। शेष पेपर में दो यूनिटें हैं जिनमें दीर्घ प्रश्न हैं। प्रत्येक यूनिट में दो प्रश्न हैं और उम्मीदवारों को प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का उत्तर देना है।

1. निम्नलिखित लघु उत्तर प्रकार के प्रश्नों में से किन्हीं पाँच का उत्तर दीजिए:
 - (1) क्या हम करों के माध्यम से बाह्य प्रभावों का प्रबंधन कर सकते हैं?
 - (2) संक्षेप में समझाइए कि उपभोक्तावाद कैसे पर्यावरण को प्रभावित करता है?
 - (3) सब्सिडी के माध्यम से बाह्य प्रभावों का प्रबंधन कैसे किया जा सकता है?
 - (4) साझा संपत्ति संसाधन क्या हैं?

- (5) सार्वजनिक वस्तुएँ क्या हैं?
- (6) पर्यावरणीय नैतिकता क्या है?
- (7) अपशिष्ट प्रबंधन के मुद्दे की व्याख्या कीजिए।
- (8) सतत विकास क्या है?

5×3=15

यूनिट-I

2. उत्पादन और उपभोग में पर्यावरणीय बाह्यताओं की अवधारणा का आलोचनात्मक परीक्षण कीजिए और समझाइए कि वे महत्वपूर्ण बाजार विफलताओं का कारण क्यों बनती हैं। 15
3. कोज प्रमेय की विस्तृत व्याख्या कीजिए। कोज प्रमेय की सीमाएँ भी बताइए। 15

यूनिट-II

4. पर्यावरण संरक्षण अधिनियम 1986 की विस्तृत चर्चा कीजिए। औद्योगिक प्रदूषण और संसाधन प्रबंधन को व्याख्यान करने में इसकी प्रभावशीलता का मूल्यांकन कीजिए। 15
5. खुली पहुँच और सार्वजनिक हित की समस्याएँ प्रदूषण और संसाधन क्षरण में कैसे योगदान करती हैं? कौन से आर्थिक तंत्र इन समस्याओं का प्रभावी ढंग से समाधान कर सकते हैं? 15

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- कुल ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :
(1) ਕੀ ਅਸੀਂ ਟੈਕਸਾਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰੀਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?

- (2) ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦ ਕਿਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
- (3) ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰੀਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- (4) ਸਾਂਝੇ ਜਾਇਦਾਦ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹਨ ?
- (5) ਜਨਤਕ ਵਸਤੂਆਂ ਕੀ ਹਨ ?
- (6) ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਕੀ ਹਨ ?
- (7) ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (8) ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ ? 5×3=15

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਖਪਤ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਬਾਹਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ, ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਰਕੀਟ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 15
3. Coase ਥਿਊਰਮ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। Coase ਥਿਊਰਮ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 1986 ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 15
5. ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਪਤਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ? ਕਿਹੜੇ ਆਰਥਿਕ ਤੰਤਰ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ? 15